

Güney Kore Sineması Paneli'nin Ardından

8 Aralık'ta Mithat Alam'ın moderatör ve konuşmacı olduğu 'Güney Kore Sineması Paneli' gerçekleşti. Sinema Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Mehmet Açar ve Altyazı Dergisi'nin Genel Yayın Yönetmeni Fırat Yücel'in de konuşmacı olarak katıldığı panele katılım yoğundu. Geçen programda gösterdiğimiz Güney Kore filmlerini izledikten sonra, bu sinemayı çok iyi tanıyan bu üç isim tarafından bilgilendirilmek bize çok şey kattı. Sizlerle de söyleşinin bir kısmını paylaşıyoruz.

Mithat Alam: Son yirmi yirmi beş senedir dünya sinemasının en önemli kaynağı Uzak Doğu sineması oldu. Bu benim şahsi görüşüm değil, çok fazla paylaşılan bir görüştür. 20-25 sene evvel sinema Uzak Doğu'ya baktığı zaman Kurosawa'yı görürdü. Bu tabii batılılar için böyleydi; çünkü duymuşsunuzdur, Japonlar mesela Kenji Mizoguchi'yi çok tercih ederler Kurosawa'ya. Ama Batılı, Uzak Doğu deyince sadece Japon sinemasını, Japon sineması deyince de sadece Akira Kurosawa'nın sinemasını bilirdi. Tabii yıllar içerisinde Japon sinemasına Çin sineması eklendi. Çin sineması son yirmi senede dünya sinemasına damgayı vurdu. Şimdi son halka olarak, bütün bu dünyaya hükmetmekte olan Uzak Doğu sinemasının son halkası olarak Kore sineması geldi. Şöyle başlayalım: Uzak Doğu sinemasının Kore sinemasına katkısı nedir?

Mehmet Açar: Uzak Doğu'ya baktığımızda Çin, Singapur, Tayvan gibi bölgelerdeki filmleri ayrı bir yere koyarım; Japon ve G. Kore sinemasını ayrı bir yere koyarım. Japon Sineması'nda Kurosawa çok Batılıydı. Kurosawa'nın dışında kalan, Mithat Bey'in de bahsettiği Mizoguchi'nin, Ozu'nun yaptığı sinema gerçekten çok farklı bir sinemaydı. Yani, hani bir sanatı alıyorsunuz bir başka gezegene veriyorsunuz, işte buyurun sinema dili budur, bununla ne yapacaksınız, diye soruyorsunuz ve sonra size cevap geliyor. İşte Japon sineması böyle bir sinemadır. Ozular, Mizoguchiler böyleydi. Ozu'nun çok derin bir etkisi olmuştur Avrupa sineması üstünde. Ozu'nun filmleri ilk Paris'e geldiğinde gösterilmeye başlandı. Oradan işte Avrupa sinemasının Wenders kanadı çıktı. Oradan Ozu'nun Wenders'tan bugünkü bağlantısı Jarmusch. Amerikan bağımsız sinemasında Jarmusch'un etkisini gördük. Bugünün sinemasında Ozu bizde Nuri Bilge Ceylan'a, Zeki Demirkubuz'a kadar, hatta Semih Kaplanoğlu'na kadar gelen bir etki yarattı. Bu

kadar derin. Öteki Japonlar da aynı şekilde... Yani ben Uzak Doğu sinemasını Batılı'ya yakın görüyorum her şeyden önce. G. Kore sinemasını Japon sineması ile beraber dünyaya daha uzak bir yer olarak görüyorum. Hepimize daha uzak bir yer olarak görüyorum. O yüzden oradan gelen filmler beni çok şaşırtıyor. Hatta Japon sineması son dönemlerde öncülüğünü biraz kaybetti bence. Bu sefer onun yerini G.Kore sineması devralmış gibi geliyor bana.

Mithat Alam: Hangi sosyal ya da politik ortam Kore sinemasının gelişmesinde rol oynadı?

Fırat Yücel: Öncelikle iç savaştan sonra, ülkenin Güney ve Kuzey Kore olarak ayrılması... G.Kore'de ülkeye askeri rejim hakim ve öyle yaptırımlar var ki sinema alanında, çok tuhaf. Mesela herhangi bir sinema şirketinin yılda on beş tane film üretmesi gerekiyor. Bu bir şart. Her ürettiğiniz üç film karşılığında da bir tane yabancı film dağıtabiliyorsunuz ve gerçekten 50'lerde, 60'larda çok film çekiliyor G.Kore'de. Yılda iki yüz yirmi beş filme kadar varıyor bu. İki yüz yirmi beş filmin yanında da bunun üçte biri oranında dışarıdan film alıyorlar, dağıtıyorlar; yani yetmiş, yetmiş dokuz film civarında da yabancı film giriyor ülkeye. Askeri rejimin çok fazla etkisi var G.Kore sinemasında, her zaman da olmuştur. Özellikle çok kuvvetli bir sansür mekanizması var. Bizim Türkiye'de gördüğümüz, Yeşilçam döneminde gördük-

Fırat Yücel

ğümüz sansürden de daha etkili bir sansür mekanizması. O dönemde çekilen iki yüz yirmi beş filmin çoğu da o yüzden hükümeti öven, propaganda filmleri olarak anılıyor. Bu yüzden sanatsal bir şey de, toplumun sosyal sorunlarına değinen kuvvetli bir sinema da inşa edemiyorlar. Daha sonra 80'lerde sansür biraz esnemeye başlıyor. O dönem sosyal konular biraz daha sinemaya giriyor. Bizde 70'lerde olduğu gibi, sansürün esnemesiyle cinselliğe biraz daha fırsat tanınıyor ve yine bir erotik furya, erotik film furyası meydana geliyor G.Kore'de. 90'lara gelindiğinde, bizim bugün gördüğümüz G.Kore sineması yavaş yavaş şekillenmeye başlıyor. Askeri rejim yıkılıyor ve 93'te ilk kez demokratik yollarla bir başkan seçiliyor. Fakat şöyle bir şey var, 93'e gelindiğinde bir şekilde çok az yabancı film dağıtılmasına, üçte bir oranında yabancı film dağıtılmasına rağmen, yabancı filmlerin yaptığı gişe çok daha fazla yerli filmlerden. 93 ile birlikte bu kota kırılıyor. Yani bir şekilde Hollywood filmleri üzerine uygulanan kota -belirli bir oranda film alıyorlar çünkü- kırılıyor ve yeni demokratik hükümet, istediğiniz kadar Hollywood filmi dağıtabilirsiniz, diyor. Fakat bununla birlikte enteresan bir şekilde, 93'ten 2000'e gelindiğinde Hollywood filmlerinin payı azalıyor, G.Kore filmlerinin payı artıyor. 93'te Hollywood filmlerinin payı %70-80'lere varmışken şu an G.Kore'de seyircinin % 60'ı G.Kore filmlerine, yerli filmlere ilgili. 93'ten itibaren daha çok janr sinemasına yöneliyorlar: Melodramlar, aksiyon filmleri....

Mithat Alam: Sansürden bahsetti Fırat, ben de bir iki şey ilave etmek istiyorum sansüre. Sansür sadece seks filmlerinde değil, aynı zamanda politik konularda da film yapma imkanını engelliyor Koreli sinemacıların. Seyrettiğiniz filmlerden biri olan—izlediniz ise eğer—*Joint Security Area* mesela K.Kore ve G.Koreli askerlerin nöbet tuttu-

ğu bir yerde geçer ve bu askerler şu kadar mesafede birbirine günlerce, haftalarca, aylarca baktıktan sonra beraber içki içmeye başlarlar. Orada ciddi bir şekilde, politik olarak bir uzanma vardır G.Kore'den K.Kore'ye. Böyle bir şey de mümkün, böyle bir filmi yapması bundan herhalde on-on beş sene evvel mümkün değildi, ondan da bahsetmek lazım.

İlk önce Kore sinemasından genel olarak bahsedeyiz, ondan sonra 'auteur' sinemasına ve 'auteur' sineması yaptığını düşündüğümüz üç tane yönetmene geleceğiz.

Kore sineması deyince ne görüyoruz, ne anlıyoruz, koordinatları nedir?

Mehmet Açar: Söyleyeceklerim, özellikle son iki yıl içerisinde seyrettiğim G.Kore filmleri ile ilgili. Bence en önemli hiçbir şekilde kendilerinden önce bütün dünyada var olan sinemadaki kurallarla ilgilenmiyorlar, kendi kurallarını kendileri yaratıyorlar. Aşırılık var diyebiliriz, ama zaten bütün Uzak Doğu'yu açıklayan anahtar bir kelimedir bu *extreme*, aşırılık. Ama asıl önemli, benim ilgimi çeken şey, sinemayı kendilerine göre kurmaya çalışmaları.

Chan-wook Park benim için çok acayip, uzaydan gelmiş bir yönetmen. Kim Ki-duk'u belki evet anlayabiliyorum, çözebiliyorum ama Chan-wook Park'ın iki filmini seyrettim. Benim için çok şaşırtıcı bir adam ki belki biliyorsunuz, en çok kafayı yorduğum şeydir yönetmenlik sanatı, filmlerin yapıları, bunların birbiriyle ilişkileri. Bu sadece Chan-wook Park'a da özgü değil. Kim Ki-duk'a da baktığımız zaman onda da bazen öyle şeyler var ki, filmini öyle bir kuruyor ki o da çok farklı. İsmi unuttuğum bir yönetmenin *Dünyanın Orta Yerinde Aşk İçin Ağlıyorum* adlı bir filmini seyrettim. Yanılmamak için iki defa seyrettim. Bu filmde bir aşk hikâyesi var. Melodramda tüm dünyada gelenektir, eğer siz bir aşk hikâyesi anlatıyorsanız dramatik bir çatışma kurmanız gerekir. Bir tarafta bir kadın vardır, bir tarafta bir erkek vardır, mutlaka dramatik bir çatışma, bir üçüncü unsur yerleştirmeniz gerekir. Bu sinema okullarında da senaryo yazarken öğrencilere öğretilen bir şey. Üçüncü kişiyi koyun mutlaka. Bir şey olsun orada. Bu filmde üçüncü bir kişi yok,

Mehmet
Açar

sadece bir hastalık var, lösemiye yakalanıyor ve bütün film iki saat devam ediyor.

Fırat Yücel: Bir kere o kadar çeşitli ki bize sundukları... Bizim gösterim programında da çok farklı filmler var ama zaten gözettiğinizde, internette biraz araştırma yaptığınızda göreceksiniz çok farklı janrlarda filmler çekebiliyorlar. Sırf janrlar da değil, aynı filmde birçok janrı da bir araya getirebiliyorlar. O yüzden çok geniş bir skalası var. Mesela bağımsız İngiliz sinemasının bir rengi vardır, ya da 60'lardaki Fransız sinemasının bir rengi vardır. G.Kore'de ondan pek bahsedemiyoruz, tüm filmler farklı renklerde. Belirli paralellikleri var, belki onlar üzerine biraz yoğunlaşabiliriz. En önemlisi tüm bu filmlerin, ele aldıkları farklı karakterlerin dünyalarına bizi, seyirciyi bir şekilde içine sokma yetisi. Özellikle Chan-wook Park'ta bu çok önemli bir yer tutuyor. Bütün filmi tek bir karakterin gözünden izledikten sonra bir anda kötü karakterin gözüne giriyor ve onun acılarını seyrediyorsunuz. Bunun dışında şöyle bir şey var, aslında Çin Sineması'ndan ya da Tayvan Sineması'ndan farklı belki de şu: Tüm sahneler öyküye hizmet ediyor, bir şekilde öyküden çok da vazgeçmiyorlar. Çok farklı noktalara gidebiliyor o öykü anlatımı. Mesela Hong Sang-soo'nun filmi *The Day A Pig Fell Into the Well* çok farklı noktalara gidiyor. Dört tane karakterin dünyalarına sokuyor bizi ve onların keşiştiği noktaları gündeme getirerek bir şekilde bir anlatım yapısı kuruyor. Çin sinemasında yaygın olan bir ekol olan 'gündelik hayatı yansıtan sahneler'e çok da yer verilmiyor aslında ama buna rağmen, tüm sahneler öyküye hizmet etmesine rağmen, o gündelik hayatın akışını; ritmini yakalayabilen bir sinema.

Mithat Alam: Hangi türleri daha fazla kullanıyor diye bir soru sorabilir miyiz, yoksa Kore sinemasının türü,

türler üstüldür, diyebilir miyiz? Çok değişik türlerin keşmekeşini sunar bize Kore filmlerinin çoğu. *Save the Green Planet* mesela, festivalde oynadı. O film sinema seven herkesin görmesi gereken bir film. Bence kötü bir film ama kötü olduğundan dolayı değil, şu sebepten dolayı görmesi gerekir her sinema severin: Öyle bir film ki sahne başlıyor şiddet var; aynı sahnedeyiz, melodram oluyor; az sonra kara mizah oluyor, iki dakikalık bir sahnede bütün türler benim karşıma çıkıyor.

Mehmet Açar: Ben türler üstü buluyorum, o konuda söyleyecek bir şeyim yok ve türleri kullanmaları şundan da gerekiyor bence: Kendi ülkelerinde ticari bir sinema oluşturmak istiyorlarsa tür sinemasına yönelmek zorundalar. Bizde de bu tarz eğilimler başladı zaten. Yani siz sadece belirli bir tür üzerine gittiğiniz zaman, melodram üzerine gittiğiniz zaman veya sadece yönetmenlerin yaptığı türden 'arthouse' filmlerin üzerine gittiğiniz zaman, o ülkenin sineması çıkmaza girer ticari olarak. Bence türleri kullanıyorlar ama orada da hiçbir şekilde kurullarla ilgilenmiyorlar.

Mithat Alam: Biçim üzerine biraz konuşmak gerekiyor. *Nowhere to Hide* adlı film için bir eleştirmenin söylediği bir laf var: "It's all style but no substance, but what style?" Evet, sinemada böyle bir kural vardır, içerik ve biçim iç içe geçecektir ama burada içerikle hiçbir şekilde ilgilenilmiyor -hakikaten ilgilenilmiyor-, sadece bir stilizasyon gösterisi, bir stil gösterisi, bir biçim gösterisi yapılıyor. Şimdi ben bu filmi bir istisna olarak görüyorum G.Kore sinemasında çünkü G.Kore sineması deyince benim için müthiş bir içerik de var. Kore sinemasında her ne kadar biçim çok önemliyse de, yönetmenler tarafından son derece iyi kullanılıyorsa da sadece biçim üzerine yaslanan bir sinema değil, her zaman bir içerik var. Yani içerikle iç içe geçen bir Kore Sineması var.

Mehmet Açar: Katılıyorum ben de. Tam olarak hiçbir zaman biçimi birinci tanımlama olarak tercih etmem çünkü anlattıkları hikâyelere de çok önem veriyorlar. Hiçbirisi *Nowhere* de *Hide*'daki kadar biçimci değil. Biçim için biçim yapmıyorlar. Yönetmenlere baktığımda biçim konusunda olgunlaşmamış, zayıf, yürümeyen, yönetmenin anlatım sorunlarının olduğu, çözemediği şeylerin olduğu bir tane bile film yok, son iki yıl içerisinde seyrettiklerim arasında.

Mithat Alam: G.Kore sinemasını özetlediğimizde, görsellik, kara mizah, absürdite, mistisizm, şiddet gibi kelimeler çıkıyor karşımıza. Zaten bu kelimeleri yan yana getirdiğiniz zaman niçin Kore sinemasına kimimiz hayranlık duyuyor, kimimiz bu sinemayı büyük ilgiyle seyrediyor, ortaya çıkıyor. Çok ilginç şeyleri bir araya getiren bir sinema. Şimdi yönetmenlere gelmek istiyorum. Üç tane yönetmeni 'auteur' yönetmen olarak —daha da fazla var ama— konuşmak istiyoruz. Birincisi Kim Ki-duk. Ben Kim Ki-duk'un filmlerine baktığım zaman o filmleri iki gruba ayırabiliyorum kendimce. Bir tanesinde *İlkbahar, Yaz, Sonbahar, Kış, İlkbahar; Boş Ev ve Yay* var. Diğer tarafta, burada Film Merkezi'nde de gördüğünüz *Bad Guy, Isle, Samaritan Girl* gibi filmler var. *İlkbahar, Yaz, Sonbahar, Kış, İlkbahar; Boş Ev ve Yay*'a baktığım zaman orada bir meditasyon var, bir mistisizm var. Diğer taraftan *Bad Guy, Isle, Samaritan Girl* gibi filmlerde ön planda şiddet var, çok ciddi bir şiddet var. Evet kara mizah da var ama o filmleri taşıyan bir şiddet var.

Kim ki-duk'tan uzaklaşalım ve Hong Sang-soo'ya gelelim. Hong Sang-soo sade

hikâyeler anlatıyor ama çok karmaşık bir hikâye yapısı ile anlatıyor. *The Day a Pig fell to the Well* filmini izlediniz Film Merkezi'nde. Oradaki yapıya bakalım: Dört tane karakter var filmde ve dört tane bölüm var ama bu bölümlerin bölüm olduğuna dair hiçbir uyarı yapmıyor Hong Sang-soo. Biz filme bir karakterle başlıyoruz, diğer karakterleri o karakterle hayatları kesiştiği takdirde ve kesiştiği kadar öğrenebiliyoruz. Ondan sonra birden bire ikinci karaktere geçiyor. İkinci karakterin eğer birinci karakterle herhangi bir kesişmesi olmamışsa -ki olmamıştı o filmde-, bu da nerden çıktı, diyor seyirci.

Fırat Yücel: G.Kore'de yaşanan gündelik hayatı, erkek kadın ilişkilerini izleyebileceğiniz, o iklimde dair bir şeyler görebileceğiniz filmler arıyorsanız şu an belki de en iyi kaynak Hong Sang-soo'nun filmleri diyebilirim.

Mithat Alam: Peki oradan çok kısa olarak Chan-wook Park sinemasına geçelim. Üçüncü 'auteur'ümüz o çünkü.

Fırat Yücel: Chan-wook Park'ta intikam teması çok yoğun işleniyor gibi. Chan-wook Park'a sorulduğunda asıl temanın intikam değil, suçluluk duygusu olduğunu söylüyor. İnsanların kendi suçluluk duygularıyla başa çıkamadıklarından dolayı, bu suç transfer edip şiddetle başkasına yönelttiklerini söylüyor. Mizansenini çok iyi kullandığı söylenebilir ki bu diğer G.Kore filmlerinde de öne çıkan bir özellik. Mizansenini çok işlevsel kullanabiliyorlar.

Mehmet Açar: Hakikaten o da çok kompleks, sofistike hikâyeler kuruyor Kim ki-duk gibi ve asıl olarak benim şu ana kadar gördüğüm kadarıyla 'suç ve ceza' kavramı üzerine gidiyor, suçluluk üzerine gidiyor ve diğerlerinden, diğer gördüğüm bütün Koreli yönetmenlerden daha fazla aday gibi gözüküyor, bize bugünkü G.Kore'nin içinde bulunduğu bütün o politik, sosyolojik boyutları aktarma konusunda. Sanki gelecek filmlerinde buralara daha fazla girecek gibi de bir his var bende.